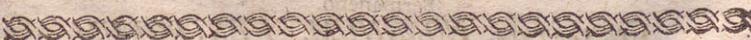

41

A. D.
EXERCITIUM ACADEMICUM,
DE
S A L A,
O P P I D O
W E S T M A N N I Æ,
QUOD,
ADPROB. & CONSENT. AMPL. FAC. PHILOS.
IN REGIA ACAD. UPSALIENSI,
SUB PRÆSIDIO
M^{AG.} C A R O L I F R E D.
G E O R G I I,
HISTOR. PROFESS. REG. ET ORD.
IN AUDIT. CAROL. MAJ. D. DECEMBR.
HORIS ANTE MERIDIEM SOLITIS
MDCCLXIII.
AD PUBLICUM EXAMEN MODESTE DEFERT
J OHANNES RAHM JOH. FILIUS,
SALA WESTMANNUS.

U P S A L I Æ.

S:Æ R:Æ M:TIS MAGNÆ FIDEI VIRO,
Generoso atque Consultissimo.

DNO. CLAUDIOJAC.
VON WALLVIK,
Legifero. Æquissimo.
VIRO Generoso & Amplissimo,
DNO. DANIELI
BERGENSTIerna,
Reg. Collegii Metall. Alesiori Dignissimo,
PATRONIS FAVENTISSIMIS.

Urbem. Locumque. Descripsi. Natalem.
PATRONI. MAXMI.

Cum. Vestra. Habitatione.
Tum. Multis. Opportunitatibus.
Inlicitam.

Opusculo. Huic. Quo. Potui.
Argumentorum. Pondere.
Elenchato.

Benigne. Faveatis. Rogo..
Mihique.

Numquam Intermisso.
Pro. Vestra.

Ac..

Totius. Vestræ. Nobilissimæ. Familiæ.
Prosperitate.

Supremo. Numini;
Ardentissime.
Supplicare.

Ad. Cineres..
Permanebo.

Generoforum: NOMINUM. VESTRORUM.

cultor. humillimus.
JOHANNES. RAHM. Joh. Filius.

VIRO

Admodum Reverendo atque Praeclarissimo,

D: NO MAG. MATTHIÆ
RAMZELIO,

PASTORI & PRÆPOSITO Ecclesiarum Salenium,
longe Meritissimo, Adjacentis Districtus
Antistiti Adcuratissimo.

VIRO

Admodum Reverendo utque Praeclarissimo,

D: NO MAG. PETRO
WOLLENIO,

Ecclesia Morenisi PASTORI & PRÆPOSITO,
Adjacentis Districtus Antistiti Dignissimo,

PATRONIS OPTIMIS.

Vos veniam, Patres, date paucula verba dicanti,
Cetera sors prohibet, queis pius esse queam.
Me liceat Vestro mihi commendare favori,
Pro Vesta & castas ferre salute preces.

*Admodum Reverend. & Praeclarissimorum
NOMINUM VESTRORUM*

cultor humillimus

JOHANNES RAHM, Joh. Fil.

BORGMASTAREN uti Sala Stad,
Ådel och Högagtad Herren,

Herr PETER WALLENTEIN,

BERGMÄSTAREN uti Sala Bergslag,
Ådel och Högagtad Herren,

Hr. AND. ROBERT BELLANDER.

HOF-CAMERERAREN,
Ådel och Högagtad Herren,

Herr AND. LANNERSTEDT.

Vice BORGMASTAREN och Stads-Secreteraren,
Ådel och Högagtad Herren,

Herr HINDRIC MORÆUS.

BERGS-GUARDIEN,
Ådel och Högagtad Herren,

Herr BERNH. BÉRNDTSSON.

Samt
Högagtade Herrar RÄDMÅN,
Och

Stadens med Bergslagens samtelige ÅLDSTE,
Förnåme, Gunstige och Benågne Gynnare,

Till skyldig vördnads prof för Er jag lägger neder,
Hvad jag om Sala Stad i korthet skrifvit har.
Af Edra värda Namn utber jag mig den heder,
Att under deras glants min skrift må ha försvare.
Vårt hela Fosterland och ej blott Salas bygder
Tar del i Er förtjenst och prisar Edra dygder.
Ol. att jag egde mer än denna ringa gäfva,
Som dock i åmnets vigt sitt värde visar fram;
Ersättning för Er gunst kan ej min ringhet läfva;
Der till för litet är mitt hela papers-kram.
Jag önskar HERrens hand må skydda ståds vårt Sala,
Och Er med ymnig nåd för godhet all betala.

Ådle och Högagtade Herrars

ödmjukaste tjenare
JOHAN RAHM, Joh. son.

BRUKS-PATRONEN
vid Silljansfors Bruk i Öster Dalarne,
Ådel och Högagtdad,
HERR ERIC RUNER,
GUNSTIGE GYNNARE.

Herr JOHN RAHM

Den gunst, jag tvånde är af Er så ömnigt rönt,
Mitt vördnadsfulla bröst vist aldrig skall förglöma;
Och som mig fattas ord, Er godhet at beröma,
Så ber jag Himlens nåd må göra den belönt.

Ådel och Högagtdad Herr Bruks-Patrons

ödmjukaste tjenare
JOHAN RAHM, Joh. son.

COMMINISTERN
i Sala,
Vålarevördige och Högvållärde
Herr JOHAN LEXELIUS.

RECTOR SCHOLÆ
i Sala,
Vålarevördige och Högvållärde
Herr JOHAN ENGZELIUS,

Míne Högtålkade Gynnare.

Jag borde viist otacksam nämnas,
Om jag Er gunst ej tänkte på.
Når dessa blad åt Eder lämnas,
Jag ber de ej må tydas så,
Som ville jag betalning ge:
Försvag dertill jag alltid blisver,
Jag blott, hvad jag är skyldig, skrifver,
Och önskar Er allt godt må ske.

Vålarevördige och Högvållärde Herrars

ödmjuke tjenare
JOHAN RAHM, Joh. son.

Bergs - Mannen,
Vålagtad

JOHAN RAHM,

Min Högårade Käraste Fader,

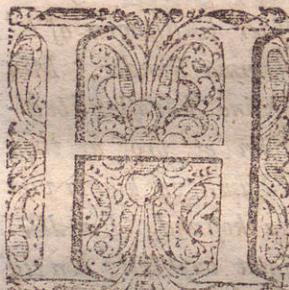
Änteligen får jag tillfälle, at för allmänheten å dagar
lägga then innerliga vördnad och kärlek, som här tills
varit lika som fördold. Eder, min käraste Fader, näst
Himlens Herre, har jag at tillskrifva både mitt liv och
upfostran. Förlåt, at jag upoffrar Eder förstlingen af E-
dra egna arbeten och många mädosamma stunder. Min
ödmiuka begåran är allenast, thet Mine käraste Förål-
drar ville uptaga thetta af mig, såsom et prof af then
brinnande åbäga, som jag har, at vördsamlingen kunna visa
nägon frukt af Eder på mig använda kostnad. Emedler-
tid skal barnslig kärlek och lydnad, samt ouphörlig bön till
Gud för mine käraste Föräldrars och Syskons beständig
vältrefnad, vara the göromål, under hvilka jag bestän-
digt meh barnslig vördnad vill framhärra

Min Högårade Käraste Faders.

lydigste son
JOHAN RAHM Joh. son.

I. N. 3.

aud utique ex vano accuratiorem locorum & regionum descriptionem commendare suisque scriptis inserere optimi quique solent Historici. Non enim sola est jucunditas, quæ studium hoc chorographicum erudit nobiliorisque otii amatoribus gratum reddit atque commendabile: sed utilitas quoque haud exigua, in varias sane vitæ communis necessitates sese extendens, in causâ est, cur in locis, quibus memorabile quidpiam aut situm est, aut factum, limatori stilo delineandis operam non segniter collocaverint omnis fere r̄vi scriptores, quotquot eruditionis ac sapientiae laude sunt conspicui. Apud Homerum certe vetustissimum illum meliceris in Græcia litteraturæ instauratorem, ac Principem, non paucas videmus urbes ac regiones viridissime depingi, multisque s̄æpe verbis, qua situm & ceteras circumstantias bene multas, concelebrari; quem morem aliis postmodum non Poëtis tantum, sed Historicis quoque perplacuisse, tot jam eorum testantur ad posteri-

steritatem transmissa volumina, quæ non sine maximo voluptatis sensu, nec sine ingenti veræ eruditionis incremento, prudentiorum jam quotidie teruntur manibus. Ut enim varietas illa locorum factorumque maxima attentos atque curiosos legentium delectat animos: ita ad rem ipsam, quæ traditur, recte percipiendam maxime interdum interest, nosse loci naturam & instituta incolarum singularia, quibus ignoratis, iniquo sepe facta aut facienda pensitamus judicio. Inprimis ad communem civium nostrorum tum delectationem, tum utilitatem multum facere provinciarum, urbium, prædiorum, intra Patriam descriptionem, experientia dudum extra dubitationis aleam collocavit. Laudabili igitur instituto præcipit Superiorum auctoritas, ut loca quævis in solo Patrio conspicua dissertationibus describantur Academicis. Atque hæc est ratio, cur mihi, specimen aliquod Academicum jam edituro, maxime arriserit Salæ, oppidi in Patria non ignobilis, descriptio, levi, ut ajunt, penicillo adumbranda. Hanc vero Tuæ B. L. humanitati & benigniori censuræ etiam atque etiam commendo.

§. I.

Sala, alio passim nomine Salberget dicta, urbs est montana, anno post natum Christum MDCXXII, fundata a) a Rege GUSTAVO ADOLPHO, Glor. mem. amplisque privilegiis, quæ LII. momentis absolvuntur, munita, anno MDCXXIV, die XV. Aprilis. Sedem habet in præfectura Vestmannia, ab Holmia XII $\frac{1}{4}$, ab Arosia III $\frac{1}{2}$, ab Upsalia VII $\frac{1}{4}$ milliarum intervallo Svecanorum disjunctam. Aliquo autem in numero esse vel inde colligitur, quod annis MDCXLIX. & MDCLXIV. in solennibus Regni comitiis, reliquas inter SvioGothicas urbes, XXXII. tum & XLIV. obtinuerit b), nunc vero

B

XLVI.

a) Stadfens tänke bok & Woll. diff. de fod. Salana.

b) Hedy. Eleon. litt. 1667. d. 13 Maij.

XLVI. jure suo tueatur locum. Multum commendatur amoenitate loci, prope flumen Sagam, agris pratisque ridentibus superbientis; nec parum lucratur celebritatis ex inclita argenti fodina Salana pariter ac ustrina, quarum illa quadrante, hæc octava tantum parte miliaris ab urbe distat. Solum, quod ipsam jam diu sustinet urbem, antiquitus, qua majorem partem fuisse paludoſum, argumento esse poterunt paludes, quæ etiamnum per urbem paſſim reperiuntur perennes, nec non altitudo XXX. ulnarum, qua urbem ſupereminet fodina c), unde quis ad fodinam dicitur adſcendere. Ab occaſu cisterna eſt, Ekebydam adpellata, quam amnis ſecat, qui e fodina deſlapsus latusque urbis boreale & occidentale prætervectus in flumen Sagam influit, quod traetus pererrat camposque rigat paroeciarum Norrby, Kumbla, Sevalla, Tärna & Björksta, ubi longo itinere defatigatum, limpidas suas aquas in lacum Mælerum immittit d). Urbem denique, qua ad meridiem vergit, incolarum horti circumſeptunt aliæque loca cultissima, quæ ſilvis excipiunt nemorofis.

§. II.

Nomen Salæ priſco ævo fodinæ inditum fuit; hinc urbs, eidem commodo exſtructa e), eodem nomine vocata

c) Woll. diff. de arg. fod. Sal. pag. 33.

d) Grau. deſcript. Veſtm. pag. 60.

e) Patet hoc ex privilegiis, quorum hæc adponere licet verba: "Vi GUSTAF ADOLPH med Guds nåde, Sveriges Giöthes och Vendes Konung, m. m. Göre vitterligit, at efter os förmåligast åligger, uti vårt dragande Kall och Höghet, at eftertrackta, huruledes Vårt rike och underfåtare må i god Poltie, ſkick och ordning, få och närfning och bergning växa och tiltaga, färdeles at Landet, ſom få mycket obrukadt ligger, må med städer, fläckar och byar båtrat och förbygdત varda, och Vi therhos finne, at Vårt och Kronones ſilfverberg vid Sala Grufva väl år få begåvadt af GUD, at ther en Berg-stad i thetta ſit tillstånd fodrar och kräfver, och ther GUD täckes något bättre framdeles utvisa: fåsom intet tvifvel är, at ju the åro förhanden och förhoppeliger genom GUDs nåde ther icke allenast en liten Stad,

cata est. Cum doctorum sententia de hujus origine nominis varia sit; unam tantum alteramve apposuisse, satius fuerit. Nimirum circa tempora ERICI BALBI anno MCCXL, a Fennis hanc esse inceptam referunt Scriptorum nonnulli. Illi Fenni namque Patriam ingressi, postquam incensis undique ad Mælerum lacum ædibus prædiisque, incredibile quantum damnum nostratibus incolis intulerunt; hunc tandem tractum inhabitandum occupasse creduntur. Princeps vero eorum Pahl Pelle seu *Hufvud Pær*, mineram argenteam sub arbore eversa ad Stengrufvan, quam *Skænkelorn* hodie vocamus, inventam occultasse dicitur: & hinc nomen fodinae Sala, a vocabulo fennico *Sabla* seu *Sahlu*, quod occultum significat, derivatum putatur. Verum enim vero quamvis Carelii quoque inter socios hostilis illius irruptionis nominentur, hunc tamen locum eos elegisse ad figendas larium sedes, vix probabile fiet consideranti finem & modum piraticarum ex his oris expeditionum, & perpendenti simul, non potuisse eos hic consistere, nisi tota prius regione ab se occupata, quod tamen Historia silet.

B 2

Et

"utan väl rik och förmögen, landet till största heder, hjälp och försvar, kunna bygd varda; hvarföre *Vi* aktadt nødigt, en Stad at sündera och then till Ekeby, för alla beqvämigheter skull, förlägga, såsom och kalla honom Sala. och med nødorftiga och ståteliga privilegiär, friheter och rättigheter, the ther ärö alla goda ståders fundament och grundval, förförga och här med försänke och gifve aldeles som följer.

§. I:a "Till that första gifve *Vi* Vår Stad Sala vid silsverberget och thes inbyggande Borgare fullmagt och tillstånd at njuta och brukka all then rätt, rätthet och frihet, som Sveriges Stads-lag och *Våre* gjorde handels ordinancie Ståderne innom lands tillordnar och gifver, såsom och then bergs-ordning och Skrä, *Vi* them i synnerhet hafva göra lätit, både uti Stadsens Åmbets-måns val, handel och rättegångar bjudande och förbjudande borgelig frihet, näring, såsom alt annat, så et sjelfva bergs borgare i inga mätto ringare eller mindre vara skole än andre upståders Borgare här i riket.

Et est quoque ad fidem prouius, quod autumant non nulli, eum fuisse memoratae invasionis fructum, quæ sub CANUTO *Erici* contigisse perhibetur, quod devastatæ tum Sigtunæ vetustæ urbis incolæ extores se in montana contulerint & metallicæ rei, quæ jam tum cœperit florere, dederint operam f). Constat equidem, Fennos hec olim habitasse, cuius rei monumenta supersunt haud dubia; Sed videtur nexus rerum & historiarum svadere, Fennos, ut seditionibus & tumultui deditos, infuscatis demum temporibus hoc fuisse deductos, quo, sub insuento & gravi onere pressi, tanto melius in obsequio continerentur; & hinc prona neati putatur sequela, Salæ nomen Fennice non esse originis g). Alii a flumine, illum tractum secante, denominatam volunt, quod *Sala*, lingua veteri Gothica, aquam significet. Sed hic amnis non *Sala*, verum *Saga* appellatur. Id vero nominis derivatum volunt vel a *saga*, dicere, quod hic ipse rivus genuinas inter utramque Diæcesin Uplandiaæ & Vestmaniaæ limites edicat: usque dum per universum tetrarum interiacentium tractum decurrens, in lacum Mælerum fese exoneret: vel etiam a *saga*, secando, quia terram petrasque objectas scindendo, aquas palustres stagnantesque, per hunc canalem, meridiem versus, trans urbem deduxerint; vel etiam a *Siga*, leviter fluendo. Alii Salæ vocabulum deduci contendunt a Salario militum (Svet. *Sold*); cum militibus hic stipendia annua fuerint perfoluta b). Aliis denique potius habetur etymon derivatum a vocabulo Svecano *Salu!* seu *sælja* venditione exercenda: cum haud dubie ad fodinam communis mercium commutatio olim instituta fuerit; & hinc hodièque inter cryptas reliquas fodinæ, mentio fit putei *Torgschachtet*. Nec desunt, qui huc trahi posse Germano-

f) DALIN. Hist. R. S. part. II. p. 151.
pag. 3. & 7. b) Sched. Palinsch.

g) Woll. diss. de fod. saj.

norum & Francorum terram saeculam, nominis forte induci similitudine, sibi persuadeant. Verum ista omnia, quo habenda sint loco, doctorum permittimus judicio, ad alia properantes. Insigne urbis candido in clypeo est mons, cuius e vertice surgit flamma, quæ corona cingitur aperta; & in montis parte antica Scutulum oblongum, in quo malleus ligoque decussatim positi superque hos luna decrescens, quæ denotet, hunc montem argenteum esse.

§. III.

Jam inde a multo retro tempore pagus heic fuit nomine *Ekeby*; Sed ut majora caperet incrementa ipsa fodina, immort. mem. Rex CAROLUS IX. oppidi hujus exstruendi consilium quidem iniit, & in eum finem certa privilegia consignanda curavit anno MDCIX. die XX. Januarii ⁱ⁾; at variis distractus negotiis, hoc opus perficiendum tradidit Filio suo Glor. mem. GUSTAVO ADOLPHO, qui, ut nuper diximus, conditam urbem certis muniit privilegiis, quibus Regia villa adjacens *Väfby*, una cum omnibus suis prærogativis, immo villæ *Ekeby* & *Bråstad* incolis concessæ, quemadmodum verba sece in §. XXIV. privil. habent, ut res metallica tanto expeditius excoleretur. Anno MDCCXXVII Rex GUSTAV. ADOLPH. denuo urbem duobus pagis *Östersala* & *Kibballa*, in parœcia Salana sitis, donavit ^{k).} REGINA CHRISTINA anno MDCCXLI. montanis pagum *Norrby*, situm in plaga ab oppido orientali, largita est & anno MDCLX. urbi nomine Reg. CAROLI XI. a Senatu Tuttore pagus *Norrkifsta* dictus ⁱ⁾ in meridionali concessus ^{l)}, annoque MDCLXXXVII. omnes agri sunt divisi æqualiter pro areis montanorum. Fundi montanorum (*Bergsmans-tomter*) numero sunt CLX. in XX. tribus (*rotar*)

B. 3

di-

i) Sched. Palmsch.

k) Reg. decret. 1627. die 9. Apr.

l) Schied.

Palmsch.

divisi, quavis tribu VIII. continente areas; singulis vero
areis juris metallici IV. jugera agri, IV. fundi compascui
(*hastbaga*) & tantum prati, quod XII. plaustra equina
feno repleat, adnexum; quarum possessionum ea est
ratio, ut ab area urbana nunquam separari queant *m.*
Ad has anno MDCCXL. sortes XL. metallicæ additæ, quæ
tamen ab ipsis montanis emtæ sunt 4000. Thal cupr.
Præter has areas monticolarum sunt L^½. areae, vocatæ
colonicae (*nybygge-tomter*), quæ præter fundum, in quo
ædificia sunt exstructa, nullas alias prærogatiyas habent,
ac cum prioribus collectæ, CC^½ arearum, unde compo-
sita deprehenditur tota urbs, conficiunt. Vocantur vero
ita novæ areae, (*nybygge-tomter*), non quasi de novo ur-
bi adiectæ essent; sed quia nonnulli inferioris sortis ci-
ves, urbe semel fundata, sortes metallicas in se derivari
non possunt, ideoque nec areas, quas comitabantur
præmia & commoda, adepti. Hæ vero nunc, qua par-
tem majorem, montanis sunt relata *n.* Reperiuntur
autem hic tria fundorum genera; I:o agri immunitatis
metallicæ, (*bergs frälse*) seu (*gruf-jord*), extra pomoeria
oppidi, monstrante codice præstationum realium (*jord-
boken*) comprehendunt CLXIX. jug. 13. Scrup. agri,
DCCLII. jug. & 18^½ scrup. prati, & CII. jug. 29. scrup.
fundi compascui 2:o Area Urbica (*Stads-jord*) DCCXXV.
jug. 1^½ Scrup. agri, CMXCII. jug. 1^½ Scrup. prati, &
fundi compascui CCCXXVIII. jug. 23. Scrup. 3:o terra
tuguriorum (*Torp-ægor*), quæ circum circa in ipso fundo ur-
bis exculta est, XCVIII. jug. 10^½. Scrup. agri, CCCLIX. jug.
20¹¹₁₄ Scrup. prati, & compascui LXXXV. jug. 2 Scrup.
Præter hæc prædia, magna silva urbi est propria, quæ
in plagam borealem sese extendit, I. & ferme quadrante
milliaris, trans pagum Bröddebo, & in orientalem fere
II. spatio milliarium, usque ad parocrias Salam & Moc-
klin-

*m.) Arrend. Contract. 1682.**n.) Reg. Decret. 1695. & 1700.*

klintam, ubi multitudo est tuguriorum, quorum possessionem montani tenent. Post funestissimum incendium, quod templum, curiam & partem urbis maiorem anno MDCCXXXVI. die X. Augusti devastabat, densa pinuum, abietum, betularum & alnorum silva, magna ex parte excisa; nec tamen hoc tempore inopia est arborum, et si via sint longiori comportandæ. Solum, quod studiose excolitur, fertile est; terra urbanorum aliqua ex parte est argillacea & lutosa, sed prope tuguria plerumque arenosa, argilla tamen admixta; prata, adjacenta imprimis ad fodenam, fructuosa. Pasca heic pecudibus optima, unde fit, ut longe plurima in hac urbe astantur pecora. Piscatus heic non aliud datur, quam, qui in cisternis ad fodenam & ustrinas occlusis & flumine saga colitur; & quamvis non sit uberrimus, nullus tamen inde piscium defectus, cum in lacu Hallaren & aliis lacubus copia eorum capiatur, quos incolæ Mœcklintenses civibus affatim vendunt.

§. IV.

Urbs nostra ad DXXV. circiter ulnarum longitudinem a plaga videlicet orientali occidentalem versus exporigitur; CCCXC. latitudine comprehendit, inter plagam scilicet borealem & australem, hodieque quatuor continet areas maiores (*quarter*) & in medio oppido forum, quadratum stratumque lapidibus, limitem quatuor urbis arearum distingvit: CCX $\frac{1}{2}$ præterea villas (*tomter*), quæ divisæ sunt in dimidias & quadrantes. IV. habet plateas maiores, ad eandem cum oppido longitudinem procurrentes, IX. vero minores seu transversas, delineatas ex ratione modoque, ut plateæ singulæ, sive ad forum tendant, sive hinc declinant, rectos tamen angulos constituant. Tota urbs, priusquam tristi conflagraret incendio, antea commemorato, ligneis ædibus exstructa fuit,

pars

pars asteribus, pars scoria metalli contestis. Mox post
 incendium funestissimum Glor. mem. Rex FRIDERICUS
 Ius jussit urbem denuo delineari, & dimidiam illius par-
 tem trans amnen, ad pericula incendiorum vitanda, æ-
 dificari: hanc vero dilatationem quibusdam civibus ægre
 ferentibus, anno MDCCXLII, in disquisitionem venit,
 quomodo delineatio urbis ex edicto Regio mutari pos-
 sit donec Rex, mutata clementissime sententia, anno
 MDCCXLVII, antiquos oppido permitteret terminos.
 Etsi incolas in egestatem hoc incendium & aliae detruse-
 rint calamitates, paulatim tamen emergere coeperunt &
 non minus dignitate, quam opibus fortunisque crescere:
 totumque, præter templum & duo ædificia lateritia, quo-
 rum unum ædificatum anno MDCCCLIX. a Sartore HERM.
 MEIJER, alterum MDCCCLXII. inceptum, sed nondum
 consummatum, oppidum ligneis ædibus extactum. A-
 luntur heic in præsentí plus minus MDCCCCXLII. inco-
 lae, qui ad unum omnes, seniores pariter ac juniores u-
 triusque sexus, CCCC. fere familias (*matlag*) constitu-
 unt. Vixum sibi comparant, partim agros suos colen-
 do, partim rem metallicam tractando, partim municipali
 opere faciendo. Civium, qui varii generis mercibus
 aperta negotiantur taberna (*Krambandlare*) numerus est VI.
 Adhaec pharmacopolio oppidum est instructum, & præ-
 ter fusorem campanarum, qui ex metallo varias res con-
 ficit, diversi ordinis opifices hic vitam degunt. Fabrica
 Xylina (*bomuls-fabrique*) antea instituta fuit, quæ deducen-
 dis ex gossypio filis, texendisque subtilioribus pannis
 egregie inservivit; sed jam florere desiit. Sala ubi semel
 donata est immunitate metallica, a portorio quoque li-
 bera est omnis commeatus, quin & cives a tributo ex
 furnis, (*bakugns-penningar*), ab esculentis vel potulen-
 tis (*Accis*), a solario (*tomt-ören*), a pensione pecuaria
 (*bofskaps-penningar*), vel ejus generis aliis immunes; acce-
 dit

dit quoque libertas a præstatione nautarum & militum: adeo ut eodem prorsus modo, ac Faluna Darlekarlorum, libera habeatur societas Salana p). Quotannis nundinæ heic habentur, quæ ab initio celebratæ sunt die VI. Febr. q), sed deinde prorogatae in diem X. ejusdem, & anno MDCCCLXII, ex mandato Regio, ad diem XIV. Febr. Huc copia alimentorum asportatur ab Helsingia & Jämtlandia, in primis tempore nundinarum; & viliori pretio venditur, quam aliis in urbibus montanis. In vicinia fœcunda & benigna est Uplandiæ terra, unde frumentum singulis annis in urbem copiose convehitur, via publica, quæ Falunam dicit; atque hæc omnia multa secum ferrunt commoda. Hinc vero efficitur, incolas suo pro modulo laute satis & commode vivere posse, & opifices quoque, et si parvo sua vendant pretio, opulentiam tamen aliqualem parare.

§, V.

Primi oppidi nostri incolæ Sacra publica in atrio quodam ligneo, juxta pagum (*Grufbyn*) sito, peragebant; diruto autem templo, novum anno MDCCXXXV. die XVI. Julii fundatum in plaga urbis occidentali & editiori in loco (*orrbacken*) dicto, ex lateribus ædificatum & intus exteriusque dealbatum, pultra admodum se intuentibus facie commendabat, annoque MDCCXL. vasis & vestimentis, usibus sacris destinatis, instructum, quæ tantum non omnia ex munificentia donatorum templo cesserunt, dieque XVIII. Decembris sive dominica quarta adventus consecratum & in Reg. CHRISTINÆ memoria CHRISTINA vocatum. Regina vidua HEDV. ELEONORA tabulam altaris magnam, depictam & hinc inde auratam, historiam DAVIDIS post cladem pestilentie sacrificia offerentis, ex II Sant. XXIV. v. 12. 13. expimentem, veluti tessellam grati animi, ob servatam Salæ

C

Re-

p) Litt. REG. HEDV. ELEON. 1667. die 13. Maij. q) Sched. Palmsch.

Regiam domum, tempore pestis, anno MDCCX. Patriam nostram adfligentis, clementissime donavit: id quod ex concione Praep. Adm. Rev. Mag. H. KOLTHOFII, sub titulo, *Davids flyckt till Herrans altare*, typis mandata, amplius patescit.

Ædificatio turris incepta est MDCLIX. & continuata per biennium, quo temporis spatio murus tantum confectus; cum autem tenellæ civium facultates suggerendis operi sumatibus non sufficerent, ad annum usque MDCLXIX. ab opere est cessatum.

Non molestum, arbitror, lectoribus fuerit, si casus infaustos laborem, subinde impedientes, breviter exposuero. Cum strenui laborantium opera eo jam perventum esset, ut tabulatis perfectis, signa consveta crucis, galli, solis & stellæ imponerentur, die XIV. Augusti nuper memorati anni, trabibus vero nec dum asserum tegumento munitis, nec firmiter satis inter se compactis, orta ex occidente tempestas totam contignationem, quæ centum ulnarum altitudinem superabat, cum eximia illa cruce ferrea, die XIX. Augusti hora post meridiem III, sed sine ullius lesione hominis subvertit, quo facto omnis ille ornatius fractus, stella excepta, plane periit. Non parva haec jaedula fuit populo viribus opibusque exhausto. Resumebatur tamen nihilo minus labor non sine successu, donec die VI. Septembbris ejusdem anni procella, ex occasu & septentrione simul prorumpens, hora post mediam noctem secunda, totum opus contignum iterum dejiceret. Cessavit posthac labor ad annum MDCLXX., quo summa turris denuo erigebatur, cum muro & apicibus æreis CXL. ulnas continens. Anno MDCCXXIII, die XIV. Maji, hora decima vespertina, cum cœlum vehementissime intonaret & ignis, scoparum instar, ex operula turris conspiceretur, fulminis istu aliquot post novam altaris tabulam frangebantur in fenestra tessulae:

vitreæ, adfecta leviter ara, cum candelabro pendulo, ceteris illæsis. Anno dein MDCCXXVI. die 11 Julii, seu festo visitationis Mariæ, congregatis in templo hominibus, dum caneretur hymnus; qui sacram orationem sollet præcedere, horrendo fulminis fragore, explosi instar tormenti, personuit templum, flammis huc atque illuc per ædem circumvolitantibus, unde & quidam, medio in templo stantes, dolorem in facie sentiebant: sine ullius, quæ divina fuit benignitas, hominis noxa, altari autem hac quoque occasione, nonnihil læso.

Incendio, quo anno MDCCXXXVI. oppidum conflagravit, tectum ligneum & fornices templi, una cum supraemta turris parte atque campanis, hauriebantur; hæc vero omnia resecta sunt. Etenim hæc ædes sancta statim testo ex assulis abiegnis obducta est, Glor. mem. Reg. ULRICA ELEONORA ad hos sumtus 3000. Thal. cupr. largiente, & laquearia anno MDCCXXXIX. perfecta, quæ X. dimidiis columnis suffulciuntur & ferreis simul perficis continentur, totum vero templum anno deum MDCCXLI. argilla obductum & dealbatum est, additus quoque unus fornix in postica templi parte anno MDCCXLXI. Parietes IX. distingvuntur fenestris, quarum III. a latere chori, III. ab orientali, II. a boreali, a latere denique turris I. fenestella templum illuminant; IV, item januis, II. in plaga lateris australis, I. ab occidentalib. & I. quoque a boreali. Longitudo LXXIV. ac dimidiæ, latitudo XX. una cum dimidia, altitudo denique XXIV. est ulnarum intra muros.

Ad ornamenta templi interiora optimo jure pertinent i:o ara, cuius tabula historiam Christi, S:am cœnam cum duodecim apostolis suis celebrantis, adumbrat, illius vero supremæ parti impositus agnus, tenens vexillum viætoriæ, & sol, cui inscriptum nomen יהוָה; ad utrumque aræ latus binæ statuæ angelos referentes sculptili o-

pere, auro ornatæ, dicataeque a Medico Regio CASP. SMIT, & post incendium integræ, confpliantur. Ad dextram in choro pendet pictura eadem, quam repræsentabat prior tabula altaris, incendio combusta, sed minori forma, aureo circumdata margine. 2:o Baptisterium, cuius pars superior ex integro lapide exsculpta, inferior e ligno tornato; supra quod columnæ affixa est tabula, repræsentans baptismum Sanctissimi nostri Salvatoris. 3:o suggestus, in cuius ambitu, variis auro & colore carnleo opertis sculpturis ornato, agnus argento obductus supremum tenet locum, pedibus in libro fixis, portans vexillum victoriae. Quod inter binas partes suggestus interest in pariete spatiū, aureatus condecorat sol radians, cui nomen Jehova inscriptum, & horologium columbamque argento obducta. Suggestus exstructus est anno MDCCCLXII. & die XXVII. Sept. consecratus a Præp. Adm. Rev. Mag. MATTH. RAMZELIO r). 4:o Organa

na

-
- 1) Nomina Fastorum, qui huic Parœcia præfuerunt.
- 1 Dinus ACHATIUS OLAVI Past. & Præp. 1621. ob. 1637.
 - 2 Mag. JACOBUS GUTHRÆUS, SCOTUS, Lect. Aros. Past. & Præp. 1638.. Tunensis Eccles. Pastor 1648.
 - 3 D:us JOHAN PETRI, Arbogenfis, Lect. Græc. Ling. Aros. Past. & Præp. 1648. ob. 1654.
 - 4 Mag. OLAVUS SCHULTZ, Lect. Phys. Aros. Past. & Præp. 1655. ob. 1666. in Apr.
 - 5 - LAURENT. GETR. ESSENİUS, Romfertunens. Recit. Sch. Aros. Past. & Præp. 1668. ob. 1669.
 - 6 - PETR. GANGIUS, Lect. Eloq. Aros. Past. & Præp. 1670. factus Past. Tunens. 1676.
 - 7 - LAUR. PETR. AROSELIUS, Lect. Aros. Past. & Præpos. 1676. ob. 1693.
 - 8 - ERIC MICRÄNDER, Uplandus, Concion. Satell. Reg. Past. & Præp. 1694. ob. 1697.
 - 9 - HINRIC. KOLTHOF, Vermlandus, Concion. Satell. Reg. Past. & Præp. 1699 ob. 1731.
 - 10 Mag. FRID. ANAGRIUS. Prim. Lect. Theol. Aros. [Pastor & Præp. 1731. in Julio ob. die 30. Decemb. 1744,

na musica, quæ in postica parte templi posita atque
XXVII. distinctis tonorum ordinibus, flammæ, instructa,
An. MDCCCLVIII. confecta. Tribus tibiis argenteis, quas
donaverat Praefectus rei Metallicæ GEORG. GRISBACK, in-
cendii flamma pepercit, quarum maxima sonum, qui Svet.
Stora C adpellatur edit, minor illum, quem *stora H* dici-
mus, minima denique alium, qui *osstrukna C* vocatur: &
est hujus pondus XLV¹⁵; illius XLVIII¹⁸; & istius CXXX.
librarium. 5:o IV. penduli lychnuchi, quarum maximus
a D:no MATTH. SALSTRÖM donatus; præter hos, minores
lychnuchi singulis insuper columnnis affixi sunt. 6:o Binæ
tabulæ numeris Psalmorum designandis in choro positæ.
7:o Subsellia, quæ terno, longitudine templum fere æ-
quante, transitu,, dupli transverso distincta. 8:o Pulpita
in postica templi parte. 9:o V. Sepulcra intra ædis pari-
etes. 10. Sacrarium ex latere exstructum dealbatumque,
duabus fenestris illuminatum est, cui duo sunt fornices,
quæ VI. dimidiis columnis suffulciuntur. Præter alias ta-
bulas variis imaginibus ornatas, quarum accuratiorem de-
scriptionem præsentis opellæ non fert modus.

Turris, renovato, quod vorax ambederat flamma,
fastigio, in altitudinem adscendit circiter LXXXIV. ul-
narum & locum inter pulchiores meretur, indéque ab an-
no ortus sui MDCCI. superbit horologio, quod distin-
ctas per quatuor indices horas non oculis solum conspi-
ciendas, sed auribus quoque hauriendas exhibit. Præter-
ea sonoram hanc turrim reddunt, quæ de eadem diver-
so pondere pendent tria æra campana f). Coemeterii,

C 3

quod

ii Mag. MATTH. RAMZELIUS, antea Oecon. Arof. temp. Ca-
thedral, dein Past. in Grytnæs & Avesta, Past. & Præp. hujus
Eccl. 1746. in Martio, qui ut sospes diu vivat, ex animo opto.
f) Maxima Campanarum hos habet versus.

F. I. R. S. U. E. R. S.

Herren hafver behag till sit Folk, Han hjälper then elända härliga.
Psalms. 149. v. 4.

quod muro quadratæ dimensionis, calicato, dealbato assi-
busque ligneis tecto circumcidatur, tres introitus, toti-
dem

När Herrans hus med Sala brann;
Jag åfven ned i floftet rann,
Sen Svane-lången min var spelad;
Nu som en Phœnix står jag opp
Ur askan och min delta Kropp
År åter sammansmelt och helad.
Vår dyra Kong och Drottningas nåd
Här til har yetat gifva råd.
At jag GUDs lof får åter klinga,
GUD låte mig ej kimba mer,
Så länge Sala solen ser,
Och ej till skräck och tårar ringa,
Men kalla Folket till GUS hus,
At the vid ordets sanna lius
I glädje sig få vederqvecka,
At GUD när Dome-klockan går,
Och alt i ljusen låga står,
Till evig glädje them må väcka.

Prisa Jerusalem Herren; Ibfva &c. Ps. 147. v. 12. 13.

Justitiæ Cancell. och Landshöfdingen Baron JOH. CEDERBIELKE.
Bergmäst. DAN. BERGENSTIERNNA.

Borgm. PET. BIUGGE.

Konstm. LARS STEINHOLTZ.

Bergs-Bokhällaren och Rådmannen JOHAN HORNEMAN.

Biskopen Doctor AND. KALLSENIUS,

Probst. FRID. ANAGRIUS.

Commissit. MAGN. FORSGREN.

Rektor Sch. PET. HOLLSTENIUS.

Guten i Stockholm af GERH. MEYER, 1737.

In altera campana hæc verba leguntur.

Alt thet anda hafver lofve Herran. Ps. 150.

Kom alt, hvad själ och hjerta har,

At losva GUD och redo var,

At höra, lyda, tro hans ord,

At spisas vid hans helga bord,

När jag Er kallar med mitt ljud,

Så tänker troligt uppå GUD,

dem portis clausi, quarum maxima in plaga orientali
est, viridi colore tincta, tectum assulis ligneis opertum;
ferreis perticis confecta; minor in boreali, eodem modo
se habet, sed sine colore; minima in occidentali, assi-
bus tantum contesta est.

§. VI.

Post incendium superius commemoratum, curiam
cum

Och kommer upp i Herrans hus,
At Er må upgå liffens Ijus.

Lofver GUD i Hans helgedom, lofver Honom i Hans magts fäste.
halleluja.

Bergmästaren DAN. BERGENSTIerna,

Geschvoren PET. LEIJEL.

Konstm. LARS STEINHOLTZ.

Secreter. SAM. TILLJANDER.

Hyttmästaren J. BRODHAGEN.

Bergsman H. E. ROMBO.

- P. SALANDER.

- H. O. BERG.

- AND. ANDERSON.

Quartermästaren G. HALFAST.

Borgmästaren PET. BIUGGE.

Rådman JOH. HORNEMAN.

- N. REUTERHUSEN.

- J. URLANDER.

- G. DAMES.

- A. EKHOLM.

Guten i Stockholm af GERH. MEIJER. 1737.

Tertia, qvæ minima est, sequentibus insignitur literis.

SOLI DEO GLORIA.

Thet är, tå Kopparbergs och flere Länets Bönder

Djerft gingö med gevär, tit Kongen sjelfver bor,

Och frid med Ryssland slöts; och ADOLPH FREDRIC Stor

Blef FREDRIC närmst till Tron; gjöts jag som förr smältd sönder:

År 1743, till GUDS heder omguten;

Probst. FREDR. ANAGRIUS. Bergmäst. D. BERGENSTIerna.

Borgmäst. ERIC UGGLA, med the öfrige af Kyrko-Rådets Ledamöter;

Af ISAC RÄCKMAN.

Vid Sala och Strömsbacka.

Cum adparatu ejusmodi ædi conveniente ædificandi occasio non fuit data. Interim conventibus Magistratus & ci- vium inserviit ædificium, propter forum constitutum. Anno MDCLIX. curia translata est in villam Pastoris, nuperrime exstructam. Ante urbis deflagrationem curia in medio foro posita erat; locus autem, hodie illi exstruc- endæ destinatus, situs in plaga fori boreali, ubi, inter duo tigna in altum erecta, pendet campanula, conven- tibus designandis inserviens. Quemadmodum statuta & privilegia fundamentum civitatis ponunt, si modo exse- cutioni mandentur; ita Rex imm. mem. GUSTAVUS ADOLPHUS urbem hanc ordine & politia ornataam vo- luit. Hunc in finem, qui jus dicerent, & civitatem ad- ministrarent, ab ipsa urbis fundatione, II. Consules et & XII.

Sequentes ab illo tempore munere consulari functi sunt.

1. D:us JOH. GRÖNVALDT, mox post fundatum oppidum con- stitutus 1623. ob. eod. anno.
2. - - Collega ejus fuit AND. OLAVI 1623.
3. - - GEORG. GEORGII. 1626.
4. - - JOH. OLAVI. 1631. Consul factus est, & an. 1656. mu- nere consulari sponte se abdicavit, ob. 1657.
5. - - PETR. JOHANNIS, collega prioris 1633. ob. 1637.
6. - - ERICUS JOHANNIS, 1638.
7. - - PETR. DANIELIS, 1643. ob. 1658.
8. - - AND. PETRI, 1658., mortuus est 1678.
9. - - PETR. JOH. ZENIUS, 1658. ab officio remotus 1682. ob. 1695.
10. - - PETR. NICOL. WOLF, 1677. ob. 1686.
11. - - LEONARD HORNEMAN, 1682. ob. 1685.
12. - - THOM. FUNCK, 1685. ob. 1709.
13. - - ERIC. HARTZELL, 1710. munere consulari sponte se ab- bicianti successit gener ejus.
14. - - ERIC EDSBERG, 1726.
15. - - PETR. BIUGGE, 1737. ob. 1741.
16. - - ERIC UGGLA, 1741. Consul Aros. constitutus 1756.
17. - - PETR. WALLENTIN, Consul laudatissimus hodiernus, Magistratum iniit, 1756.

XII Consiliarii urbici creati sunt; unus Syndicus, qui acta revideret: Notarius acta concinnaturus: Consiliarii, (kämnerer) præterea II curiæ minoris: ac tandem II. Ædiles constituti. Sed quum tanta pecunia vix ex civitate rediret, quanta tot ministris alendis sufficeret; an. MDCXCVI, die XIX. Sept. hic numerus diminutus est, adeoque hoc tempore, non nisi unus Consul & forum agit & politiæ simul prævidet: VI sunt urbici Consiliarii ordinarii, quibus etiam II. extraordinarii adnumerantur, nullo stipendio gaudentes: Notarius curiæ majoris Secretarii titulo honoratur: Illorum unus locum præsidis in curia minori, præsentibus II. Consiliaris, ejusdemque judicij Notario, tenet, alter ædificiorum construendorum curam gerit. Hi omnes Stipendio constitutionibus definito, ex pecunia, qua nomine vestigium erogatur, perfuruuntur u). Præter has nuperrime commemoratas, duæ aliae sunt jurisdictiones. Una est montana (*Bergsrätt*), ubi Praefectus rei me-

D tal-

u) Esterkrefne inkomster njuter Sala Stad till Magistratens och betjenters afslöning:

Förskåt	-	:		
Edsskåt	-			
Åkerskåt	-			
Grufjord	-			
Capellans-penningar	-			

Upbåres efter Stadsens undfängne
Privilegier.

Bro-penningar Qvarn-rántan af Konstmästare - Eke och Stentorps-qvarnen

Ständ-penningar

Bodhyra

Embetsmåns utlagor eller Gjernings-ören af alla gångande Hantvärkare uti följande Landskaper

Af Västmanneland 46 Soknar.

Upsala Län 25 Soknar.

Gefleborgs Län Österfärnebo, vide Reg. Decret. 1741 die 24 Oct.

Trågårds-rántan

Sak-ören.

Kjellare-friheten.

Sundbacka Fiske

Nora Allmännings Ångar.

Norrkifsta hemmanets ránta.

Stamphuset.

Stentorpets årlige inkomster.

tallicæ x) & urbis Consul alternis Judicio præsunt: ille in rebus, quæ ad fodinæ œconomiam pertinent; hic in causis politiæ & œconomiaæ urbicæ y). Membra Collegii sunt Consiliarii tum urbici, tum montani, & si res majoris fuerit momenti, advocantur quoque legati & montanorum & oppidi, quorum hi numero sunt XXIV. illi non nisi XX. Altera jurisdictio est Senatus fodinæ (*Gruf-rätten*), quem præter Praefectum, Juratus rei metallicæ & Docimasta, una cum VI. ordinariis & III. extraordinariis Assessloribus conficiunt, qui nullo stipendio fruuntur. Obs. duos hujus senatus Consiliarios quotannis locum in curia majore urbica occupare, & vicissim ex curia duo hoc redire. z)

§. VII.

Quemadmodum rectæ Juventutis institutioni prospiceret

- x) Praefecti rei metallicæ sequentes nominantur. JACOB HEIDE, quem Rex CAROLUS IX. e Germania voçavit.
CHRIST. BAUMAN.
JOH. GRÖNVALDT, 1611. ad 1621.
JOH. DRIFVARE, 1622.
PEHR JÖNSON.
GEORG GRISBACK, 1630. ob. 1651.
CHRISTER LIJECRONA, 1652.
JONAS DREFLING, 1658.
JOH. OTTO SILFVERSTRÖM, 1659.
JOH. LEON. CEDER, 1667.
JOH. FUNCK.
JOH. PEHRSON, 1674.
GUSTAV FUNCK, 1698.
JOH. RANJE, 1710.
DANIEL SVEDBERG, qui titulo Assessoris honoratus munere se abdicavit.
HIND. SNACK, 1723.
DANIEL BERGENSTIerna, Assessoris titulo decoratus, munus 1762. sponte depositum.
AND. ROB. BELLANDER, hodiernus Praefectus rei metallicæ laudissimus, 1762, in flore ætatis hanc summa cum laude spartam exornat.
- y) Decret. Reg. 1762. die 11. Aug.
z) Reg. Decret. 1756. die 10. Nov.

cere non intermisserunt Reges nostri Gloriosissimi, ita Divus GUSTAV. ADOLPH. & heic jussit Scholam erigi, quod ex §. XLIL priv. constat; & est hæc Schola in plaga a templo occidentali anno MDCXLIII, exstructa. Hodie non nisi una est, ut loquuntur, Scholæ classis, cui Rector ^{a)}, cum Collega præst, & ubi discentes quovis semestri numero XX. pluresve erudiantur. Ad salarium Rectoris XX. medimni frumenti, quod e publico penditur, quotannis sunt delegati, præter pecunias, usibus Scholarium destinatas (*Djeknepenningar*), & ab urbis incolis & ab omnibus fodinæ ustrineque operariis 6 oris arg. solvendas; e quibus Rector & thal. arg. Collegæ erogat. Denique Rector & Collega per parœcias Sala, Kila, Norrby, Möcklinta, Kumbla & Tärna alternis pecunias Scholarium colligunt, & Rector e fisco urbico 46. thal. & $21\frac{1}{3}$ horas arg. quotannis accipit. Prope hanc Scholam xenodochium, in pauperum solatium ædificatum est.

D 2

§ VIII.

a) Rectores ad hanc Scholam sequentes fuere.

1. D:us AND. FIHLBERG, 1644.
2. - - LAUR. HOLLSTENIUS, 1647.
3. Mag. PETR. PETRI TORPENSIS, dein Lect. Poës. Aros. post Paſt. Odensv.
4. D:us ERICUS NICOL. MÖCHLINUS, 1657. ob. 1666.
5. NICOL. INGELLI ASPMAN, 1667, dein Rect. Sch. Aros. post Paſt. Lindens.
6. D:us ERIC. NICOL. GIRINGIUS, designatus Paſt. Harakerensis, ob. 1697.
7. - - AND. JOH. LUNDIUS, 1697. post Sacellanus Söderb.
8. - - JOH. HAGSTRÖM, Rector 1707. Paſt. Harak. 1727.
9. Mag. JOH. HEDIN, munere exiit 1730. paulo post fato functus.
10. Mag. AND. TILLÆUS, Rect. 1731. ConRect. Falun: 1731. Rect. 1748. Præp. Söderberk. 1753.
11. D:us PETR. HOLLSTENIUS, Coll. III. Fal. Rect. 1748. Paſt. Lillherad. 1741.
12. Mag. JOH. ERVALLIUS, Vice Paſt. Schult. Rect. 1741. ob. 1742.
13. - - MAGN. RANJE, Vice Paſt. Morenf. Rect. 1743. ConRect. Falun, 1748. Rect. 1753.
14. - - PETR. PETR. HARKMAN, Rect. 1748. ob. 1759.
15. D:us JOH. ENGZELIUS, ant. Vice Paſt. Folkiern. Rect. 1760.

§. VIII.

Coronis loco nomilla, quæ vel ad pristinum, vel ad præsentem
loci habitum spectant, adserre liceat. Illo in loco, qui antea destinatus
mineris communis fuit (*Bokvärk*), anno MDCCXLII, penu publicum
est eratum, ubi quovis anno multum frumenti aliarumque rerum, quæ
ad uictum sunt necessariae, congeritur, unde necessitatibus operarum ad fo-
dinam & uistrinam subveniri solet. Mola quoque haud procul ab urbe sunt
plures, ex quibus partim ad salario civitatis, partim ad xenodochii & pauperum
& ægrotantium, viduarum orphanorumque sustentationem suppetunt redditus.
Juxta cisternam Ekebyensem exstructa fuit officina lateribus coquendis idonea,
cui ante hos tres annos adjuncta est alia ad *Strymsbacka*, ubi per machinam,
equorum ope movandam, argilla præparatur. Adficiunt an. MDCXLII.
a Gubernatore Provincie JOH. BONDE, in area Ekebyensi publicis sumtibus
exstructum, ipsi primum pro sede fuit, dein Prefecto metallico JOH. PER-
SON anno MDCLXXIV. die VI, Apr: donatum; sed anno sequenti incen-
dio in cineres abiit. In medio foro fons est domuncula rotunda contectus,
qui aquam habet non optimam, sed pecunib[us] tamen gratam, quæ duo-
bus educitur siphonibus; & intra hanc domum adservantur bina organa
aquis hauriendis reddendisque apta (*Sprutor*) & reliqua instrumenta incen-
diis existigendis inservitura. Tabulatum heic antiquitus fuisse commerciis
destinatum, nomine *Fiskhånk*, fama est. Aci[us]ulæ aquæ duobus præsertim
locis scaturient, multorum sanationibus percelebres. Nec aliis oppidum
caret fontibus & puteis aquam subministrantibus optimam, in quibus e-
minet fons ultra amnem versus boream situs, unde aquam pro Thea &
Coffea decoquenda sumunt nobiliores urbis incolæ. Versus septentrionem
pons est lapideus fornicatus, (*Smedjebacks-bron*), & ad latus oppidi orientale
hortus urbicus satis spatiuosus, quem incendio prope deletum, indu-
stria postmodum pristino flori restituit. Officinam monetariam heic olim
viguisse, ubi variae sint culæ numorum ænorum species, in commercio
montanorum peculiari usitatæ, & quarum inscriptiones fuere: *i lass vask*,
vel *i stafrun Grufved*, vel *i Stig Kohl*, dissertatio docet Wolleniana,
antea citata; quæ etiam de æde publica *Väshby*, prope urbem sita, hodi-
erna Præfecti rei metallicæ sede, memorat, conditam fuisse regnante GU-
STAV. Io Regibusque sæpe diversiorum præbuisse. Ex ea quoque territo-
riuum circa Salam *Väshy län*, vocitari solet, & multa supersunt ruderæ, quæ
castellum ibi adificari cœptum indigitant *b*). Nos vero heic pedem
figimus, omnibus ac singulis Salæ incolis candida toto
pectore optantes fata.

SOLI DEO GLORIA.

b) Woll diss. de fodin. sal. arg. & Grau descript. Vestm. I. c. p. 220.